

BARNEOMBUDET

Kunnskapsdepartementet (KD)
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
17/00388-2

Saksbehandler:
Janicke Sæther Olsen

Dato:
11. mai 2017

Høring: forslag til ny Generell del av læreplanverket for grunnsopplæringen som skal erstatte gjeldende Generell del og Prinsipper for opplæringen

Vi viser til høringsbrev datert 10.03.2017 om forslag til ny Generell del av læreplanverket for grunnsopplæringen.

Barneombudet støtter forslag om å endre tittelen til «Overordnet del – verdier og prinsipper», og mener dette vil kunne bidra til en mer normativ forståelse.

Barneombudet mener det er en svakhet at forslag til ny «Overordnet del – verdier og prinsipper» ikke i tilstrekkelig grad er harmonisert med overordnet regelverk. Det kan se ut som om «Overordnet del – verdier og prinsipper» tolker opplæringslovens formålsbestemmelse uten å forankre dette i menneskerettighetene.

Norge har ratifisert barnekonvensjonen, og konvensjonen har høyere rang enn særlov. Barnekonvensjonen er i tillegg implementert i Menneskerettighetsloven og har status som norsk rett. Dette legger føringer for forståelsen av opplæringslovens formålsbestemmelse og utformingen av «Overordnet del – verdier og prinsipper». Den generelle del av læreplanen må harmoniseres med menneskerettighetene, og speile innholdet i barnekonvensjonen. FNs Barnerettskomiteen har utarbeidet såkalte «General Comments» til flere sentrale bestemmelser, blant annet retten til opplæring, prinsippet om barnet beste, barns rett til å delta og bli hørt, rett til frihet fra enhver form for vold (herunder mobbing), m.fl. Som tolkningsgrunnlag kan FN's Generelle kommentarer være nyttige.

Barneombudet mener at flere av formuleringene i forslaget til «Overordnet del – verdier og prinsipper» er for skjønnspregede og ikke harmoniserer med innholdet i barnekonvensjonens bestemmelser. Som eksempel er det etter vårt skjønn utilstrekkelig å definere menneskeverd som «likeverd», «solidaritet» og «bånd». Det bør fremgå at forståelsen av menneskeverdet er forankret i menneskerettighetskonvensjoner, og skal dekke et langt videre, - og mer konkret innhold, så som retten til liv og utvikling, retten til ikke-diskriminering, frihet fra enhver form for vold, og retten til deltagelse og til å bli hørt. Selv uten å angi artiklene spesifikt, bør en tilstrebe å benytte samme ordlyd som i barnekonvensjonen.

Barneombudet får mange henvendelser om barn som mobbes og krenkes i skolen, og vi ser store utfordringer i at ansatte mangler kunnskap om elevenes rettigheter, om skolens oppgaver og om det skadepotensialet tap av opplæring innebærer for den enkelte. Flere elever

forteller at lærerne bagatelliserer krenkelser mot elevene, og mange opplever selv å få skylden for at de plages. Elever forteller at det er de som plages som blir bedt om å forandre adferd, og ikke være så «sårbare», og lære seg å tåle mobbing. Dersom «Overordnet del – verdier og prinsipper» har for mange skjønnsmessige formuleringer er vi bekymret for at den kan brukes til å opprettholde slike uønskede holdninger hos lærerne fordi det åpner for at enkelte kan tolke innholdet ut fra eget ståsted, og ikke ut fra menneskerettslige prinsipper. For eksempel kan utsagn som «Når elever lærer å mestre sitt eget liv, utvikler de selvtillit og en trygg identitet»....., bidra til å opprettholde bagatellisering av mobbing, ut fra en ide om at det er bra for barn å bli herdet. Dette vil ikke være i samsvar med retten til frihet fra enhver form for vold i Barnekonvensjonen artikkel 19. En bedre harmonisering med barnekonvensjonens bestemmelser kan forhindre at den «Overordnet del – verdier og prinsipper» tillegges et annet innhold enn det som var intensjonen.

Konklusjon:

Barneombudet ber Kunnskapsdepartementet gjennomgå Generell del av læreplanverket, Overordnet del – verdier og prinsipper på ny, for å sikre harmonisering med barnekonvensjonens bestemmelser.

Vennlig hilsen

Anne Lindboe
barneombud

Janicke Sæther Olsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.